

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-266 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 07-19/195-65
Karar Tarihi : 8.3.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Mustafa PARLAK
Üyeler : Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rifki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : M. Okan ALPAY, Muhammed GÜNDOĞDU

C. ŞİKAYET EDEN : - Mustafa ÖZAYDIN
Hastane Cd. Konak Sit. No:1/26 Isparta
- Mesut ÖZÇELİK
20 Belediye İşhanı No:101 Isparta

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILANLAR : Isparta'da faaliyet gösteren elektrik, makine ve jeoloji mühendisleri ile ilgili meslek odaları

E. DOSYA KONUSU : Isparta'da faaliyet gösteren elektrik, makine ve jeoloji mühendislerinin havuz sistemi oluşturarak fiyat anlaşmasında buldukları ve elektrik mühendislerinin puan uygulaması yaparak rekabeti engelledikleri iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ**: Mustafa ÖZAYDIN imzalı şikâyet dilekçesinde, özetle Isparta'da faaliyet gösteren elektrik ve makine mühendislerinin üye oldukları Oda Temsilciliği bünyesinde havuz sistemi oluşturdukları; Mesut ÖZÇELİK imzalı şikâyet dilekçesinde ise mimarlar, makine, elektrik ve jeoloji mühendislerinin benzer faaliyetlerde buldukları ifade edilmiştir. Ancak, şikâyetçilerden Mesut ÖZÇELİK raportörlerin yaptıkları yerinde inceleme sırasında, kendisiyle yapılan görüşmede mimarlar hakkındaki şikâyetini konuyu "yanlış duyduğu" gerekçesiyle geri çektiğini belirtmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ**: Kurum kayıtlarına 31.10.2006, 11.12.2006, 28.12.2006 tarih ve 7132, 8483, 8910 sayılar ile giren başvurular üzerine hazırlanan 4.1.2007 tarih, 2006-4-266/İİ-07-MH sayılı İlk İnceleme Raporu, 11.1.2007 tarih, 07-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 07-01/2-M sayı ile karar verilmiştir.

07-19/195-65

İlgili karar uyarınca düzenlenen 5.3.2007 tarih 2006-4-266/ÖA-07-MOA sayılı Önerge Raporu 7.3.2007 tarih, REK.0.08.00.00-110/76 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-19 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Isparta ilinde faaliyet gösteren elektrik, makine ve jeoloji mühendislerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddialarını destekler nitelikte yeterli kanıt bulunmadığından bu teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İncelemeye konu dosyanın içeriği ve yapılan şikâyetin elektrik, jeoloji ve makine mühendisleri odalarının uygulamalarına yönelik olması sebebiyle, ilgili ürün pazarları "elektrik mühendisliği hizmetleri", "makine mühendisliği hizmetleri" ve "jeoloji mühendisliği hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

I.1.1. İlgili Coğrafi Pazar

Mühendisler, proje çizimi ve fenni mesuliyet (teknik uygulama sorumluluğu) olmak üzere başlıca iki alanda hizmet vermektedirler.

70

Proje hizmetleri sunabilmek için herhangi bir coğrafi alan kısıtlaması olmayıp, farklı illerde bulunan mühendis ve mimarlar Türkiye'nin her yerinde proje hizmetleri sunabilmektedirler. Bu doğrultuda, proje hizmetleri için ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları"dır.

80

Ancak, teknik uygulama sorumluluğu (TUS) hizmetleri için Bayındırlık Bakanlığı tarafından yayımlanan 3030 sayılı "Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği" uyarınca belli sınırlar getirilmektedir. Bu yönetmeliğin 58. maddesine göre TUS hizmeti verecek mühendis veya mimarın inşaat alanı ile aynı il içinde ikamet etmesi esastır. İl dışında ikamet eden mühendis ve mimarlar ise işyerlerinin inşaat alanından en fazla 200 km uzaklıkta olması koşulu ve ilgili idarenin izni ile TUS hizmeti verebilmektedirler. Bu doğrultuda söz konusu hizmetler için ilgili coğrafi pazar "Isparta'ya 200 km ye kadar uzaklıkta olan yerleşim birimleri" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Yapılan Görüşmeler

Raportörlerin taraflar ile yaptıkları görüşmelerde aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

90 **I.2.1.1. Şikayetçi Mustafa ÖZAYDIN ile Yapılan Görüşme**

Şikayetçi konuya ilişkin olarak, bir bina inşaatı için, 2006 yılında elektrik mühendisi Yaşar ÇELEBİ'nin proje karşılığı 3.500 YTL talep ettiğini, aynı dönemde Elektrik Mühendisleri Odası (EMO)'nın belirlediği asgari fiyatın yaklaşık 8.000 YTL olmakla birlikte, rekabet nedeniyle uygulanmadığını, Eylül 2006 sonunda, aynı mühendis tarafından mühendisler arasında anlaşma yapıldığının, asgari fiyatın yaklaşık 14.000 YTL.'ye yükseldiğinin, bu fiyat seviyesinden indirim yapılmayacağını, projenin Oda tarafından onaylanması için anılan miktarda paranın Oyak Bank'daki ortak hesaplarına yatırılmasının gerektiğinin ifade edildiğini, bu durumu belgeleyebileceğini, arkadaşı olan elektrik mühendisi Gürsel ŞENGÜL'ün de asgari fiyatın altına inemeyeceğini belirttiğini ifade etmiştir.

Şikayetçi ayrıca, havuz sistemine ilişkin olarak, çok iş alan mühendisin azalan oranda para almak suretiyle, fona artan oranda para aktardığını, Oyak Bank Isparta Şubesi'nde bulunan ve Makine Mühendisleri'nin ortak hesabının dökümünü Kurum'a daha önce sunduğunu, ayrıca Şekerbank Isparta Şubesi'nde Elektrik Mühendisleri'ne ait ortak hesap bulunduğunu bildiğini belirterek, mühendislik hizmeti almak isteyen şahısların istediği mühendise iş yaptırabildiklerini, ancak ortak fon uygulaması yüzünden, işi yapan ve faturayı düzenleyen mühendislerin farklı olabildiğini söylemiştir.

I.2.1.2. Şikayetçi Mesut ÖZÇELİK ile Yapılan Görüşme

110 Şikâyetçi Mesut ÖZÇELİK; Makine, Elektrik ve Jeoloji Mühendisleri Odaları tarafından havuz uygulaması yapıldığını, dilekçesinde belirttiğinin aksine Mimarlar Odası'nda havuz uygulaması bulunmadığını, bu Oda hakkındaki şikâyetini geri çektiğini belirtmiştir.

Şikayetçi ayrıca, Eylül 2006 tarihinden önce havuz uygulaması Jeoloji Mühendisleri tarafından yapıldığını, daha önce 2.500 YTL fiyat talep edilmekle birlikte bu fiyattan indirim yapabildiğini, ancak şu anda 7,500 YTL+KDV (%18) ücret istenildiğini, ayrıca, Makine ve Elektrik Mühendisleri Odalarında da ayrı ayrı 2 adet havuz bulunduğunu, bu uygulamada, mühendislik hizmetleri için ödenen ücretlerin başkalarının hesabına açılan ortak hesaplara yatırıldığını, paranın yatırılmasını takiben yaklaşık 6 ay sonra ücretlerin işi yapan mühendislere dağıtıldığını belirterek, istedikleri mühendisle çalışabildiklerini, herhangi bir sıra veya kısıtlamanın söz konusu olmadığını söylemiştir.

I.2.1.3. Elektrik Mühendisleri Odası Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin görüştüğü EMO Isparta İl Temsilciliği yetkilisi konuya ilişkin olarak aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

- EMO Isparta İl Temsilciliği'nde herhangi bir havuz uygulaması söz konusu değildir. Elektrik mühendisliği hizmeti almak isteyen her kişi istediği elektrik mühendisinden bu hizmeti alabilmektedir. Oda tarafından sıra uygulaması yapılmamaktadır. Bu mümkün de değildir. Çünkü birçok mühendisin uzun süredir beraber iş yaptığı müşterileri bulunmaktadır. Dolayısıyla hiçbir mühendis kendi müşterisinin başkasına gitmesine razı olmaz. Ayrıca, işveren de bu durumu kabul

07-19/195-65

etmez. İşveren yıllarca birlikte çalıştığı mühendisi değiştirmek istemez. Kısaca, müşteri paylaşımı hiçbir şekilde yoktur. Ayrıca proje gelirlerinin üyeler arasında herhangi bir şekilde paylaşımı da söz konusu değildir.

140 - Temsilciliğimizin bilgisi dahilinde üyelerimize ait ortak hesap bulunmamaktadır. Üye arkadaşlarımızın kendilerine ait ayrı hesapları vardır. Ortak hesabın açılması durumunda havuz oluşumu meydana geleceği düşüncesiyle ortak hesap açtırmayı Oda olarak düşünmedik. Bizim tek bir ortak hesabımız vardır. Bu hesap proje işlerinin dışında olup TEDAŞ ile ilgilidir. “Elektrik ile İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik” gereği fen adamlarının yetkisini aşan elektrik tesisatlarında TEDAŞ tesisat “iş bitim belgesi”nin bir elektrik mühendisinin denetim ve onayı ile alınması zorunluluğunu getirmektedir. Bu tesisat kontrol hizmeti karşılığında, müşterilerden temin edilen paraların toplandığı ortak banka hesabından söz konusu hizmeti veren elektrik mühendisine hizmet bedeli aktarılmaktadır. Mühendis arkadaşlarımız bu hizmet için gerekirse tüm günlerini harcamakta ve dolayısıyla bu hizmetin bedelini hak etmektedirler. Bu hesabın proje ile veya havuz sistemi ile kesinlikle ilgisi yoktur.

150 - Mevcut asgari fiyat listesine uyulması neredeyse mümkün değildir. Mühendisler hizmet bedellerinde indirimler yapmaktadırlar.

- İki üyemiz işlerinin iyi gitmemesi sebebiyle mesleklerini bırakmak zorunda kalmış ve bürolarını kapatmışlardır.

I.2.1.4. Makine Mühendisleri Odası Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Makine Mühendisleri Odası (MMO) yetkilisinin konuya ilişkin ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

- Odamız bünyesinde pazar paylaşımı uygulaması bulunmamaktadır. Bu durum Oda proje kayıt defterinden de görülebilir. Ayrıca, Oda üyelerinin gelirleri farklılık göstermektedir. Bu durumu da ayrıca belgeleyebiliriz.

160 - Asgari fiyat tarifesine uyulamamaktadır. Makine mühendisliği hizmetlerine yeterli talep olmadığından asgari fiyat tarifesinin altına inilmektedir.

170 - Asgari fiyat tutarı üzerinden kesmek zorunda olunan faturalara rağmen tahsil edilemeyen hizmet bedelleri bulunmaktadır. Bu faturalar dikkate alınarak, %18 KVD, gelir vergisine tabi üyelerimiz tarafından %15’den başlayan gelir vergisi, kurumlar vergisine tabi üyelerimiz tarafından %20 kurumlar vergisi ve Oda’ya yaklaşık %4 proje kontrol + tasdik ücreti ödenmektedir. Parası tahsil edilemeyen işlerde alınmayan paranın vergisi ödenmek zorunda kalındığı için çok büyük zararlarla karşılaşmaktadır. Bu nedenlerle mağdur olmamak için, ortak hesap açılmıştır. Ortak hesaba yatan paralar yaklaşık 6 ay hesapta bloke edilmektedir. Bunun ana sebebi asgari fiyat tarifesine yaklaşabilmek ve para tahsilâtını kolaylaştırmaktır.

- İş yapan ve faturayı kesen mühendislerin farklı kişiler olması mümkün değildir. Çünkü mevzuata göre mühendis imza attığı projenin faturasını kendisi kesmek zorundadır.

I.2.1.5. Jeoloji Mühendisleri Odası Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO) Isparta İl Temsilciliği yetkilisinin şikayet konusu hakkındaki görüşleri aşağıda yer almaktadır:

180 - Jeoloji mühendisleri asgari ücret düzenlemesine tabidir. Yapılan işin mahiyetine göre bu asgari ücretten indirim yapılabildiği gibi asgari ücretin üzerinde bir fiyattan hizmet verildiği durumlar da söz konusu olabilmektedir. Gelir beyanlarımızı ise asgari ücretten yapıyoruz ve vergilerimizi de bu fiyattan ödüyoruz.

- 2007 yılı başına kadar yapılan projelere ilişkin olarak düzenlenen faturaları Odaya bildirme zorunluluğu yoktu. Mühendislerin düzenledikleri faturalardan Oda'nın hiçbir haberi olmamaktaydı. 2007 yılı başından itibaren ise düzenlenen faturaların Oda'ya bildirilmesi zorunluluğu getirildi.

190 - JMO Isparta İl Temsilciliği'nde havuz veya sıra uygulaması söz konusu değildir. Jeoloji mühendisliği hizmeti almak isteyen her kişi istediği jeoloji mühendisinden bu hizmeti alabilmektedir. Diğer bir deyişle, müşteri paylaşımı yoktur. Odamızdan jeoloji mühendisliği hizmetine dair bir talep olduğu zaman talep eden kişiye tüm üyelerimizin adres ve telefon bilgilerini ihtiva eden üye listemizi veriyoruz. Kişinin istediği mühendisten hizmet alabilmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Oda üyesi mühendislerin sahip oldukları ortak bir hesap bulunmamaktadır. Mühendislerimizin kendilerine ait banka hesapları vardır ve bunların da Oda ile hiçbir bağlantısı yoktur.

I.2.2. Yerinde İncelemeler Sırasında Elde Edilen Belgeler

200 İlgili Oda Temsilciliklerinde raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde, elde edilen tablolardan ve Oda proje onay defterlerinden, Isparta'da faaliyet gösteren elektrik mühendislerinin 1.9.2006 ile 31.12.2006 tarihleri arasında 0 ile 16, makine mühendislerinin 2006 yılında 1 ile 53, harita ve kadastro mühendislerinin ise yine 2006 yılında 2 ile 25 arasında değişen çok farklı sayılarda proje hizmeti verdikleri tespit edilmiştir.

I.3. Gerekçe ve Hukuki Dayanak:

210 Şikâyet dilekçelerinde Isparta'da faaliyet gösteren elektrik, makine ve jeoloji mühendislerinin aralarında anlaşarak tek fiyat belirledikleri ve havuz oluşturdukları iddia edilmektedir, Söz konusu uygulamalar, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde yasaklanan "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*", (b) bendinde yasaklanan "*Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının ve unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*" ve (c) bendinde yasaklanan "*Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi*" hükümleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

07-19/195-65

220 Teşebbüsler arasında gerçekleştirilen havuz, fiyat birliği ve müşteri paylaşımı gibi uygulamalar, rekabet hukuku bağlamında ihlal olarak değerlendirilen eylemlere yol açtığından yasaklanmıştır. Serbest müşavir mühendislerin (SMM) oluşturduğu havuz anlaşmaları hakkında Kurumumuza şimdiye kadar çok sayıda başvuru olmuş ve bazı şikâyetler doğrultusunda, söz konusu havuz uygulamalarına yönelik önaraştırmalar yapılmıştır.

230 Türk Mühendis ve Mimarı Odaları Birliği (TMMOB) tarafından yayımlanan asgari ücret tarifelerinin kaldırılmasına yönelik Rekabet Kurulu kararının yürütmesi Danıştay tarafından 2003/2564 ve 2003/2705 sayılı kararlarla durdurulmuş, esasa ilişkin karar henüz verilmemiştir. TMMOB'a bağlı meslek odaları, halen yürürlükte olan yönetmelikler gereği asgari ücret tarifeleri yayımlamakta ve üyelerinin tarifelerde yer alan tutarlara uymalarını sağlamak için fatura denetimi yapmaktadırlar. SMM'ler, üyesi oldukları Odalara ödemeleri gereken Mesleki Denetim Bedellerini ve KDV Kanunu uyarınca ödemeleri gereken KDV tutarlarını bu miktarlar üzerinden ödemek zorundadırlar. Ayrıca kesilen faturalar Asgari Ücret Tarifelerinde yer alan tutarlar üzerinden kesilmek zorunda olduğu için, bu mühendisler gelir vergisi beyanlarını da bu tutarlar üzerinden yapmaktadırlar. Bununla birlikte fiilen daha düşük bir noktada oluşan piyasa fiyatlarından dolayı % 50 lere varan fiyat indirimleri yapıldığı, SMM'ler ve müşteri konumundaki mimarlar tarafından ifade edilmiştir. Bu koşullar altında aldıkları ücretlerin yaklaşık yarısını vergi olarak ödeyen söz konusu mühendisler, tahsil ettikleri ücretleri asgari ücret tarifesinde yer alan tutarlara yaklaştırmak için bu tür uygulamalara gitmektedirler.

240 Isparta ilinde faaliyet gösteren makine mühendislerinin oluşturduğu "tahsilatı kolaylaştırmaya yönelik" ortak uygulama, hakkında önaraştırma yapılan mühendisler tarafından asgari ücreti tahsil etme aracı olarak tanımlanmıştır. Ücretlerin peşin alınması hususu mühendisler tarafından asgari ücreti tahsil etme aracı olarak değerlendirilmekte ve bu yönde uygulanmaktadır. Yapılan görüşmelerde ücretlerin peşin tahsil edilmediği takdirde tam olarak tahsilinin çok zor olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, hakkında soruşturma yürütülen mühendisler, müşterileriyle olan uzun dönemli müşteri ilişkileri sebebiyle fiyat kırmak ve gerekirse tahsilatı ileri bir vadede yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. 250 Ayrıca, şikâyetçi Mustafa ÖZAYDIN tarafından ileri sürüldüğünün aksine, Elektrik Mühendislerine ait Şekerbank'ta hesap bulunmadığı, Şekerbank Isparta Şubesi Müdürü tarafından ifade edilmiştir.

Özetle, Mühendisler arasında oluşturulan havuz sisteminin müşteri veya pazar paylaşımına yol açmadığı, istedikleri mühendisle iş yapabildikleri şikâyetçilerin kendileri tarafından da açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca Elektrik, Makine ve Jeoloji mühendisleri Odası Isparta Temsilciliklerinden alınan ve SMM'lerin yıllık ne kadar proje ürettiklerini gösteren tablolardan ve Oda proje onay defterlerinden her mühendisin ürettiği proje ve aldığı ücret miktarının birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir.

260 Yukarıda yer verilen değerlendirmeler doğrultusunda, hakkında önaraştırma yapılan mühendisler arasında oluşturulan havuz veya dayanışma fonu olarak adlandırılan uygulamaların, müşteri veya pazar paylaşımına yol açmadığı,

07-19/195-65

yalnızca asgari ücreti tahsil amacı güttüğü anlaşıldığından Isparta'da faaliyet gösteren elektrik, makine ve jeoloji mühendisleri hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

270 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, şikayet konusu iddialar ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine usul yönünden OYÇOKLUĞU ile, esas yönünden OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

(Rekabet Kurulu'nun 8.3.2007 Tarih ve 07-19/195-65 sayılı Kararı'na)

KARŞI OY GEREKÇESİ

5538 sayılı Kanun'un 13. maddesiyle (Geçici Madde 5) Başkan'a verilen sıra ile toplantıya bir üyenin iştirak ettirilmemesi yetkisi, Kanun'da nesnel bir ölçüte atıf yapılmadan, yöntem ve kriter belirlenmeden düzenlenmiştir. Öte yandan, Kurul Başkanı ve İkinci Başkan dahil, hepsi Rekabet Kurulu Üyesi olarak atanmış üyelerin, Başkanca belirlenen bir düzenleme ile Kurul toplantılarına iştirak ettirilmemesi amacıyla sıranın kura çekilerek belirlenmesi yönteminde, Başkan'ın, kendisini kuraya iştirak ettirmemesi; hem 4054 sayılı Kanun, hem de 5538 sayılı Kanun'un öngörmediği Geçici Madde-5'te hükmedilmeyen, dayanağı bulunmayan; subjektif, hukuka aykırı, istisnailik sonucunu yaratan ve geçici madde düzenlemesindeki nesnel ölçüt eksikliğini açıkça ortaya koyan bir uygulamadır. Bu nedenlerle karara usul yönünden karşıyız.

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi